

Vaste Commissie voor Taaltoezicht
Warandeborg 4 – 1000 BRUSSEL

Brussel, 26 februari 2018

Uw brief van:
Uw kenmerk: Vandenbossche 170199
Ons kenmerk: 50.036/I/PN

Betreft: gebruik van andere talen in een eentalig taalgebied

Mijnheer de Algemeen Directeur,

In zitting van 23 februari 2018 onderzocht de Vaste Commissie voor Taaltoezicht (VCT), in verenigde afdelingen, uw vraag om advies betreffende de mogelijkheid om andere talen te gebruiken in treinen en stations in een eentalige gebied.

Meer specifiek schreef u het volgende in uw vraag om advies:

“In onze treinen en stations ontvangen wij naast Nederlands-, Frans- en Duitstaligen ook veel anderstalige klanten. Naast klanten die in een ander taalgebied wonen dan dit van hun moedertaal, zijn vooral toeristen niet altijd vertrouwd met de taal die wordt gesproken in een bepaald landsdeel. Daarom zoeken wij naar manieren om die klanten nog beter van dienst te zijn en informatie aan te reiken.

In dit context zouden wij het advies van de VCT op prijs stellen in hoeverre, of in welke omstandigheden, wij ons in een eentalig gebied mogen bedienen van het Engels (naast het Nederlands en het Frans) om informatie te verstrekken, zonder dit systematisch ook in het Duits te moeten doen.

Wij beseffen ten volle dat een (overheids)bedrijf als het onze de taalwetgeving getrouw moet naleven. Afwijkingen hierop maken overigens weinig kans om onopgemerkt te blijven. We denken evenwel dat het ook onze taak is om de klant zo efficiënt mogelijk te informeren.”

*
* *

A Algemeen beginsel: taal van gebied

Mondelinge aankondigingen, berichten via schermen, informatie op affiches, ... zijn berichten en mededelingen die voor het publiek bestemd zijn, in de zin van de bij koninklijk besluit van 18 juli 1966 gecoördineerde wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken (SWT) (VCT 9 maart 2006, nr. 36.020).

Aangezien de stations van de NMBS dienen gekwalificeerd te worden als plaatselijke diensten (zie VCT-adviezen 37.091 van 15 december 2005; 38.068 en 39.125 van 7

september 2006; 39.083 van 24 mei 2007; 42.181 van 16 september 2009), moeten de stations gelegen in het homogeen taalgebied overeenkomstig artikel 11, § 1 SWT de berichten en mededelingen die voor het publiek bestemd zijn, uitsluitend opstellen in de taal van hun gebied.

Treinen zijn gewestelijke diensten waarvan de nadere kwalificatie afhankelijk is van welke taalgebieden en gemeenten zij doorkruisen.

Wanneer een trein enkel gemeenten van een homogeen taalgebied doorkruist, zoals de lijn Leuven/Mechelen/Gent of de lijn Luik/Namen/Bergen, dient deze trein te worden gekwalificeerd als een gewestelijke dienst in de zin van artikel 33, § 1, eerste lid SWT. Overeenkomstig artikel 33, § 1, tweede lid SWT dient zulke dienst de taal van zijn gebied te gebruiken in zijn berichten en mededelingen die voor het publiek bestemd zijn.

Wanneer een trein enkel gemeenten uit het Nederlands of het Frans taalgebied doorkruist, met inbegrip van één of meerdere taalgrens- of randgemeente(n), zoals de lijn Ronse/Eeklo, dient deze trein te worden gekwalificeerd als een gewestelijke dienst in de zin van artikel 34, § 1, eerste lid, a) SWT. Zijn berichten en mededelingen die hij rechtstreeks richt aan het publiek, dient hij overeenkomstig artikel 34, § 1, derde lid SWT op te stellen in de taal of talen die ter zake zijn opgelegd aan de plaatselijke diensten waar zijn zetel gevestigd is.

In haar advies 28.033 van 17 februari en 6 maart 1997 stelt de VCT dat de regel van artikel 34, § 1, derde lid SWT op de volgende wijze moet worden geïnterpreteerd:

“De strikte toepassing van de wet zou tot gevolg hebben dat de provincie Limburg de berichten en mededelingen die zij rechtstreeks tot het publiek richt enkel in het Nederlands zou stellen, ook als zij zich richt tot het publiek van de gemeenten met een speciale taalregeling.

In haar advies nr. 1.868 van 5 oktober 1967 heeft de VCT geoordeeld dat de letterlijke toepassing van de wet de tweetaligheid onmogelijk zou maken voor de berichten en mededelingen bestemd voor het publiek van de gemeenten uit het ambtsgebied die met een speciale regeling zijn begiftigd en dat een dergelijke interpretatie regelrecht zou indruisen tegen de algemene inrichting van de wet, die enerzijds de homogeniteit van de eentalige gebieden heeft willen verstevigen en anderzijds, in sommige gevallen, uitdrukkelijk faciliteiten heeft toegekend aan de taalminderheden van sommige gemeenten.

In haar advies nr. 1.980 van 28 september 1967 betreffende de berichten en mededelingen die door de centrale en daaraan gelijkgestelde diensten aan het publiek worden gericht, heeft de VCT geoordeeld dat er voor de toepassing van artikel 34, § 1, voorschriften moeten worden aangenomen die zowel de letter van de wet als de 2 bovenvernoemde doelstellingen van de wetgever eerbiedigen.

De VCT is bijgevolg van oordeel dat indien de wetgever in de mogelijkheid heeft voorzien dat de taal gebruikt wordt die is opgelegd aan de plaatselijke diensten van de gemeente waar de zetel van de dienst gevestigd is, deze enkel betrekking heeft op de berichten en mededelingen die rechtstreeks tot het publiek worden gericht in of op de gebouwen van die diensten. De berichten en mededelingen die tot het publiek worden gericht in de andere gemeenten van het ambtsgebied moeten daarentegen de normale

taalregeling volgen die ter zake aan de plaatselijke diensten van die gemeenten is opgelegd.”

Wanneer een trein meerdere taalgebieden doorkruist, dient deze trein te worden gekwalificeerd als een gewestelijke dienst in de zin van artikel 35 of 36 SWT. In haar advies 40.077 van 13 juni 2008 heeft de VCT bijvoorbeeld geoordeeld dat de lijn Brussel-Nationaal/'S-Gravenbrakel dient te worden gekwalificeerd als een gewestelijke dienst in de zin van artikel 35, § 1, b SWT. De VCT adviseerde vervolgens dat zulke dienst viel onder dezelfde regeling als de plaatselijke diensten van het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad en daarom op grond van artikel 18 SWT de berichten en mededelingen die voor het publiek bestemd zijn, in het Nederlands en het Frans dient te stellen.

In haar advies nr. 36.020 van 9 maart 2006 heeft de VCT de toepassing van deze tweetaligheid weliswaar op de volgende wijze genuanceerd:

“Wat de toepassing van de tweetaligheid betreft, waarbij de VCT steunt op de beschouwingen van het advies 1980 dat werd uitgebracht op 28 september 1967 betreffende de berichten en mededelingen die door de centrale en daarmee gelijkgestelde diensten rechtstreeks aan het publiek worden gericht, en het advies 1868 van 5 oktober 1967 betreffende de berichten en mededelingen die door de gewestelijke diensten rechtstreeks aan het publiek worden gericht, heeft de VCT steeds gesteld dat de tweetaligheid t.a.v. de wetgeving enkel verantwoord is voor de mededelingen die aan het publiek van de gemeenten van Brussel-Hoofdstad, de randgemeenten en de taalgrensgemeenten worden gericht (cfr. advies 28.263/B van 28 februari 1997 en 36.127 van 24 februari 2005); voor de mededelingen die aan het publiek van de homogene gemeenten worden gericht, is eentaligheid echter de regel.

Met betrekking tot de treinen die meerdere taalgebieden aandoen, komt dat erop neer dat de mondelinge aankondigingen en de – uiteraard verwijderbare – schermmededelingen, in het Nederlands en het Frans geformuleerd zullen worden wanneer de trein door het tweetalige Brussels Hoofdstedelijke Gewest rijdt, in het Nederlands of het Frans wanneer de trein zich in het Nederlandse of Franse taalgebied bevindt, en zelfs in het Frans en het Duits wanneer de trein het Duitse taalgebied doorkruist (art. 11, §2, SWT).”

Uit het voorgaande volgt dat overeenkomstig de SWT enkel de taal van het gebied gebruikt mag worden in de treinen en de stations in het eentalig gebied. In het homogeen Nederlands taalgebied dienen de mondelinge aankondigingen, berichten via schermen en andere berichten en mededelingen bestemd voor het publiek enkel te gebeuren in het Nederlands, in het homogeen Frans taalgebied het Frans.

B Berichten en mededelingen bestemd voor toeristen

Artikel 11, § 3 SWT voorziet echter een uitzondering op de algemene regel dat de berichten en mededelingen die voor het publiek bestemd zijn, in het homogeen taalgebied worden gesteld in de taal van het gebied:

“De gemeenteraden van de toeristische centra mogen beslissen dat de berichten en mededelingen, die voor de toeristen bestemd zijn, ten minste in drie talen gesteld worden. Binnen acht dagen delen zij de inhoud van hun beraadslagingen mede aan de Vaste Commissie voor Taaltoezicht.”

In haar adviezen nrs. 47.184 en 47.185 van 4 december 2015 interpreteerde de Nederlandse afdeling van de VCT artikel 11, § 3 SWT als volgt:

“Aan deze mogelijkheid van artikel 11, § 3 SWT, heeft de wetgever een dubbele vormvoorwaarde verbonden: de gemeenteraad moet enerzijds een beslissing nemen dat de berichten die bestemd zijn voor de toeristen tenminste in drie talen (waarmee de drie landstalen Nederlands, Frans en Duits, met voorrang voor de streektaal, worden bedoeld) worden gesteld, anderzijds moet de inhoud van de beslissing binnen de acht dagen aan de VCT worden meegedeeld.

In dit verband dient eveneens te worden opgemerkt dat de gemeente die tot vermelde beslissing overgaat reeds dient te beschikken over een erkenning als toeristisch centrum. Deze erkenning kan worden verleend door de daartoe bevoegde overheden (vb.: FOD Economie, FOD Werk...). Het komt niet aan de VCT toe een gemeente als toeristisch centrum te erkennen. Zij gaat bij ontvangst van de beraadslaging van de gemeente na of deze wel aantoont dat zij als toeristisch centrum is erkend en derhalve toepassing kan maken van artikel 11, § 3 SWT. In ontkennend geval wijst de VCT de gemeente erop dat deze voorafgaande erkenning als toeristisch centrum onontbeerlijk is om van de mogelijkheid voorzien in artikel 11, § 3 SWT, gebruik te kunnen maken.”

In haar advies nr. 48.100 van 15 april 2016 heeft de Nederlandse afdeling van de VCT volgend advies uitgebracht over de toepassing van artikel 11, § 3 SWT ten aanzien van andere overheden dan gemeenten:

“Evenmin als de VCT een gemeente als toeristisch centrum kan erkennen ten einde meertalige berichten voor toeristen toe te laten, kan zij ook geen domeinen van andere overheden als toeristisch centrum erkennen en toelating geven om meertalige publicaties op te stellen. De SWT bevatten trouwens ten aanzien van andere dan plaatselijke overheden geen gelijkaardige bepaling als artikel 11, §3 voor de gemeenten. Deze laatste bepaling is, zoals gesteld, een uitzonderingsbepaling die restrictief moet worden geïnterpreteerd.

Hiervan uitgaande kan de Nederlandse afdeling aanvaarden dat alleen de domeinen bedoeld in bijlage 1 die zich op het grondgebied van een gemeente bevinden die als toeristisch centrum is erkend, de specifieke informatie over het domein bestemd voor de toeristen meertalig kunnen aanbieden.”

Uit het voorgaande volgt dat enkel van de uitzondering van artikel 11, § 3 SWT gebruik kan worden gemaakt in de stations gelegen in een eentalig gebied, en dit op grond van de volgende voorwaarden:

- het station dient zich te bevinden op het grondgebied van een gemeente dat erkend is als een toeristisch centrum door de daartoe bevoegde overheid;

- indien niet het volledige grondgebied van de gemeente erkend is, dient het station zich te bevinden binnen het erkende gedeelte van het grondgebied;
- de gemeenteraad van die gemeente moet de beslissing hebben genomen dat de berichten en mededelingen die bestemd zijn voor toeristen, ten minste in de drie talen worden gesteld;
- de berichten en mededelingen moeten specifiek gericht zijn aan toeristen. Alle andere berichten en mededelingen die bestemd zijn voor het publiek, dienen uitsluitend in de taal van het gebied te worden gesteld;
- deze berichten en mededelingen bestemd voor toeristen dienen minstens in de drie landstalen (Nederlands, Frans en Duits), met voorrang voor de streektaal, te worden gesteld voordat ze kunnen worden afgekondigd in een andere taal, zoals het Engels.

C Berichten en mededelingen bestemd voor internationaal publiek

Wanneer berichten en mededelingen bestemd zijn voor een internationaal publiek, kunnen deze berichten en mededelingen volgens de vaste rechtspraak van de VCT ook worden gesteld in andere talen dan de taal van het gebied. De VCT heeft al eerder geoordeeld dat dit mogelijk is voor mondelinge of schriftelijke mededelingen aan het publiek in het treinstation van de luchthaven Brussel-Nationaal (VCT 12 juni 2009, nr. 40.234) of voor aankondigingen in de grootste stations van België voor de internationale treinen en voor de treinen naar de nationale luchthaven (VCT 18 oktober 2013, nr. 45.048). Deze berichten en mededelingen mogen naast de in België gesproken talen ook in andere talen worden gesteld, met steeds voorrang voor de taal van het gebied.

D Besluit

De informatie in de stations en de treinen in een eentalig gebied kan enkel worden verstrekt in de taal van het gebied.

Op grond van artikel 11, § 3 SWT en de vaste rechtspraak van de VCT kan enkel, wat de stations betreft, hiervan worden afgeweken in de hierboven omschreven gevallen. Wanneer er wordt besloten om de informatie te verstrekken in de stations in andere talen dan de taal van het gebied, dient deze informatie altijd minstens in alle drie landstalen (Nederlands, Frans en Duits) te worden verstrekt.

Kortom, onverminderd wat voorafgaat, is het verstrekken van informatie in de stations in het Engels niet mogelijk, zonder dit ook systematisch tegelijkertijd te doen in het Duits.

Met bijzondere hoogachting,

De Voorzitter,